Přepravní smlouva v exportu a importu – na co si dát pozor

JUDr. Jiří Lojda, LL.M. EUR., Ph.D.
Advokát v trvalé spolupráci s bpv Braun Partners, s.r.o.,
Online, 30.11.2021

www.bpv-bp.com

bpv BRAUN PARTNERS

Přepravní smlouva – pár tipů

- Přepravní smlouva vs. Smlouva zasílatelská
- Ani jedna nemusí být písemná
- Lze ji sjednat dříve, než byste čekali
- Opatrně s doložkami kupní smlouvy
- Zvolte si právní řád rozhodný pro smlouvu
- Zvolte si příslušný soud, pokud to jde
- Úskalí použití VOP
- Nepoužívejte pojmy, jejichž význam je Vám nejasný
- Pokuste se sladit s realizovanou smlouvou (nejčastěji kupní)

Čím se přepravní smlouva řídí

- ***Úmluva CMR (11/1975 Sb.)***
  - Čl. 1: *„Tato Úmluva se vztahuje na každou smlouvu o přepravě zásilek za úplatu silničním vozidlem, jestliže **místo převzetí zásilky** a **předpokládané místo jejího dodání**, jak jsou uvedena ve smlouvě, **leží ve dvou různých státech, z nichž alespoň jeden je smluvním státem** této Úmluvy. Toto ustanovení platí bez ohledu na trvalé bydliště a státní příslušnost stran.“*
  - Čl. 2: některé kombinované přepravy – jiným druhem přepravy přepravován náklad i vozidlo
  - Pozor, od 01.01.2019 aplikovatelná z převážné části i ve vnitrostátní přepravě (§ 9a zákona č. 111/1994 Sb.)

Čím se přepravní smlouva řídí

- ***Předpisy CIM (přípojek B k Úmluvě COTIF) (65/2016 Sb.m.s.)***
  - Aplikace přímo na základě CIM - čl. 1 § 1: *„Tyto Jednotné právní předpisy platí pro každou smlouvu o přepravě zboží za úhradu po železničních tratích, leží-li* ***místo převzetí zboží k přepravě*** *a* ***místo určené pro dodávku*** *ve* ***dvou různých členských státech****…“*
  - „Kvalifikovanou dohodou stran“ – čl. 1 § 2 CIM
  - Některé případy pomocných transportů a některé případy kombinovaných přeprav

Čím se přepravní smlouva řídí

- ***Montrealská úmluva (123/2003 Sb.m.s.)***
  - Čl. 1 odst. 1 a 2: *„Tato úmluva se vztahuje na veškerou mezinárodní přepravu osob, zavazadel a nákladu, prováděnou letadlem za úplatu. ... Pro účely této úmluvy se výrazem mezinárodní přeprava rozumí jakákoli přeprava, při níž **podle dohody** mezi zúčastněnými stranami leží **místo odletu** a **místo určení**, ať již dojde nebo nedojde k přerušení přepravy nebo překládání, buď **na území dvou smluvních stran** a nebo na území jedné smluvní strany, je-li stanovena zastávka na území jiného státu, a to i když tento stát není smluvní stranou.“*
  - Čl. 38 odst. 1 též letecký úsek v rámci kombinované přepravy vyhovuje-li požadavkům čl. 1 výše
- ***Občanský zákoník (89/2012 Sb., § 2555 a násl.)***
  - Kombinované přepravy nekryté unifikační úmluvou
  - I u unifikačních úmluv slouží k vyplňování mezer (proto vždy ta volba práva)

Smluvní pokuty?

- Otázka smluvních pokut souvisí s „mírou kogentnosti“ jednotlivých úmluv
- CMR – kogentní oboustranně
- CIM a Montrealská úmluva – kogentní v neprospěch dopravce
- Vždy pamatovat i na požadavky rozhodného práva, tj. § 2048 až 2052 OZ, pokud je jím právo české

Zásilka odchází

- **Čl. 9 odst. 2 CMR: *„Neobsahuje-li nákladní list výhrady dopravce s jejich odůvodněním**, platí právní domněnka, že zásilka a její obal byly v okamžiku převzetí dopravcem **v dobrém zjevném stavu** a že **počet kusů, jejich značky a čísla se shodovaly s údaji v nákladním listě**.“*
- **Čl. 12 § 2 až 4 CIM: „Provedl-li nakládku zboží dopravce**, dokazuje nákladní list až do prokázání opaku ***stav zboží a jeho obalu podle údajů v nákladním listě*** a, ***v případě chybějících údajů, stav bez vad*** při převzetí zboží dopravcem ***a správnost údajů*** v nákladním listu, pokud jde o počet kusů zásilky, jejich znaky a čísla, jakož i hrubou hmotnost nebo jinak udané množství. **Provedl-li nakládku odesílatel**, dokazuje nákladní list až do prokázání opaku ***stav zboží a jeho obalu podle údajů v nákladním listě a, v případě chybějících údajů, stav bez vad*** a ***správnost údajů*** podle § 2 pouze tehdy, když je dopravce přezkoumal a zapsal souhlasný výsledek svého přezkoumání do nákladního listu. Nákladní list však neslouží jako důkaz, obsahuje-li odůvodněnou výhradu. Výhrada může být odůvodněna zejména tím, že dopravce nedisponoval přiměřenými prostředky k přezkoumání správnosti údajů v nákladním listě.

Zásilka odchází

- **Čl. 12 odst. 2 Montrealské úmluvy:** *„Jakékoli **údaje v leteckém nákladním listu nebo potvrzení o převzetí nákladu k přepravě, jež se týkají hmotnosti, rozměrů a obalu nákladu, a rovněž údaje o počtu kusů jsou přímým důkazem o uvedených skutečnostech**; údaje týkající se **množství, objemu a stavu nákladu** nelze použít jako důkaz vůči dopravci, pokud **nebudou ověřeny za přítomnosti odesílatele** a **tato skutečnost nebude zapsána v leteckém nákladním listu** nebo v potvrzení o převzetí nákladu a nebo pokud se nebudou týkat zjevného stavu nákladu.“*

Odpovědnost dopravce a její úskalí

- Ve všech zmíněných úmluvách limitovaná:

	Škoda na zásilce	Zpoždění
CMR	8,33 SDR/kg	Dovozné
CIM	17 SDR/kg	4x dovozné
Montrealská úmluva	22 SDR/kg	22 SDR/kg

- Pozor, nejde o paušální náhradu! Hradí se skutečná škoda do limitu.
- Možná náhrada některých nákladů přepravy či jejich poměrné části.
- Prolomení smluvně nebo v případě kvalifikovaného zavinění (zde hrozí, že fakticky bude nevymahatelné)
- Pojištění odpovědnostní vs. tzv. zbožové
- Důkladně zvážit pojištění zásilky v případě zboží s vysokou hodnotou

Zásilka je na místě, ale…

- Pokud je zásilka při dodání poškozená může hrozit při pasivitě:
  - CMR: zhoršení důkazní pozice (nevymahatelnost při vadných zjištěních)
  - CIM: povětšinou ztráta nároku (u zjevných škod dokonce ihned při převzetí)
  - Montrealská úmluva: povětšinou ztrátu nároku
- Promlčecí/prekluzivní lhůty:

	Standartní	Kvalifikované zavinění
CMR (promlčení)	1 rok	3 roky
CIM (promlčení)	1 rok	2 roky
Montrealská úmluva (prekluze)	2 roky	2 roky

- Pozor, u různých nároků začíná běžet lhůta v jiný okamžik!
- Stavění běhu promlčecí lhůty reklamací v CMR a CIM (reklamace není komerční zápis dle CIM)
- Dohoda o mimosoudním jednání věřitele a dlužníka (podle § 647 OZ), možná dle CMR a CIM

Dopravce chce náklady přepravy po příjemci

- **Čl. 13 odst. 2 CMR: „***Příjemce, který uplatňuje práva příslušející mu podle odstavce 1 tohoto článku, je povinen* ***zaplatit částku uvedenou v nákladním listě****. Nedojde-li v tomto směru k dohodě, není dopravce povinen vydat zásilku, ledaže by mu příjemce poskytl záruku.“*
- **Čl. 10 odst. 1 CIM**: *„Nejsou-li náklady na základě* ***dohody mezi odesílatelem a dopravcem převedeny na příjemce*** *a* ***nepřevzal-li příjemce nákladní list****, ani neuplatnil svá práva, která podle článku 17 § 3 vyplývají z přepravní smlouvy, ani nezměnil přepravní smlouvu podle článku 18, zůstává povinnost hrazení nákladů na odesílateli.“*
- **Čl. 13 odst. 1 Montrealské úmluvy: „***S výjimkou případů, kdy odesílatel uplatnil svoje právo podle článku 12, je příjemce oprávněn po příchodu nákladu na místo určení požadovat na dopravci, aby mu náklad vydal* ***po zaplacení všech pohledávek*** *a splnění všech přepravních podmínek letecké přepravy.“*

Kde se budeme soudit, když už budeme muset?

- Volba příslušného soudu je základ, jen jí nelze sjednat výlučně
- Zvolený soud totiž dle CMR a CIM stojí vedle soudů, které tyto úmluvy stanoví
- V každém případě je dobré si příslušný soud zvolit, pokud to jde

Kde se budeme soudit, když už budeme muset?

- Pokud si soud nezvolíme (CMR, CIM), budeme si muset vybrat jeden ze soudů těchto států:
  - CMR: kde má žalovaný **trvalé bydliště**, **hlavní sídlo** podniku nebo **pobočku** anebo **jednatelství**, jejichž prostřednictvím byla přepravní smlouva uzavřena, nebo kde leží místo, kde byla zásilka **převzata k přepravě** nebo **místo určené k jejímu vydání**
  - CIM: Kde má žalovaný svůj **trvalý nebo obvyklý pobyt**, své **sídlo** nebo **pobočku** nebo **obchodní zastoupení**, jejichž prostřednictvím byla přepravní smlouva uzavřena, nebo leží místo **převzetí zboží** nebo místo **určené pro dodání**
  - Montrealská úmluva: Žalobu o náhradu škody je možno podat podle volby žalobce na území jedné ze smluvních stran, buď **u soudu, kde má dopravce bydliště**, nebo u soudu **hlavního sídla jeho podnikání** nebo u soudu **v místě jeho podnikání, ve kterém byla přepravní smlouva sjednána**, nebo **u soudu v místě určení**.

Kontakty

bpv Braun Partners s.r.o.
Palác Myslbek, Ovocný trh 8
CZ-110 00 Praha 1
Tel: (+420) 224 490 000
Fax: (+420) 224 490 033
E-Mail: praha@bpv-bp.com
www.bpv-bp.com

bpv Braun Partners s.r.o. , o.z.
Europeum Business Center
Suché Mýto 1
SK-811 03 Bratislava
Tel: (+421) 2 33 888 880
E-Mail: bratislava@bpv-bp.com
www.bpv-bp.com